

SAĞLIK TURİZMİ KAPSAMINDA KAPLICALARIMIZIN YERİ VE ÖNEMİ

Doç. Dr. Nüzhet KAHRAMAN

ABSTRACT

THE IMPORTANCE AND OF OUR THERMAL SPRINGS IN SCOPE OF HEALTH TOURISM

Nüzhet KAHRAMAN, Assistance Professor

In this article, the importance of using of our thermal sources taken in place in Turkey for the of purpose of health tourism has been explained. The promotion of present and future qualified health tourism establishments to be developed in Turkey must be carried out by national tourism organization. Because, to ensure the best selling of thermal and curative establishment even in the market abroad will be able to cause a much valuable contribution.

It must be taken care of the concordance between the natural beauties and the health tourism establishment to be constructed in Turkey during their construction, and not to disturb the thermal springs and the hot springs environment. Beside of this, Turkey, should prefer to develop the architectural structure well adjusted to his tradition in order to acquire attractiveness and to provide different appearance against his competitors.

Sağlık turizmi, sağlığı koruma ve iyileştirme amacıyla belirli bir süre için yer değiştiren insanların doğal kaynaklara dayalı turistik bir tesisde dinlenme ve eğlence gereksinimlerini karşılamasıdır. Sağlık turizmine konu kūr uygulamalarının kaynaklarını kaplıca suları, iklim, deniz suyu ve tatlı su oluşturmaktadır. Kaplıca suları ile yapılan kūr türüne Balneoterapi (Balnéothérapie), iklim kūrüne Klimaterapi (Climathérapie), deniz suyundan ve havasından yararlanılarak yapılan kūr türüne Talassoterapi (Thalasso-thérapie), tuz sularla yapılan kūr şekline ise Hidroterapi (Hydrothérapie), adı verilmektedir.

Ülkemizde halkımızın yaylaya çıkma ve kaplıcalara gitme alışkanlığı geleneksel olarak kazanmıştır. Bu nedenle, sağlık turizmine konu ülkemiz yurttaşlarının önemli bir bölümünün sağlıksız konaklarda bannmak durumunda oluşları, tarımda ve sanayide yorucu eteneğine dayalı faaliyetleri sonucu sağlıklarında romatizma, kırık-çukuk, nevralji gibi hastalıklar belirmektedir. Asırlardır insanlığa hizmet veren termal ve klimatik kūr uygulamaları bugün bile güncel bir konudur ve değerlerinden hiçbir şey yitmemişlerdir. Sağlık turizmine bu özelliğine halkımızın kaplıca ve ılıca tesislerine gitme alışkanlığı da eklenince ülkemizde yoğun bir termal turizm aktivitesinin varlığıyla karşılanmaktadır.

Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda, yurdumuzda, 1300 dolayında sıcak ve soğuk maden suyu kaynağı bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu termal su kaynaklarının yaklaşık 229 tanesinin şifalı su kaynağı olarak kaplıca turizmine kaynaklık ettiği belirtilmektedir.

Sağlık turizmine konu kaplıca, ılıca ve içme kaynaklarımızın kullanım hakkının büyük bir çoğunluğu Öze İdare, Belediye gibi kuruluşlara ait bulunmaktadır. Bunun sonucu olarak da, bu kaynaklar üzerinde kurulu tesislerin büyük bir bölümü, gerek Belediye, gerekse Özel İdare tarafından veya bu kurumlarca özel ve tüzel kişilere kiraya verilerek işletilmektedir. Yapılan inceleme ve gözlemler söz konusu tesislerin büyük bir çoğunlukla niteliksiz konaklama ve kūr üniteleriyle donatılmış bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Hem ne kadar, istatistiki veriler ülkemizde mevcut 269 kaplıca ve ılıca konaklama tesisinden 56'sını nitelikli, 213'ünü niteliksiz tesis olarak belirliyorsa da; gözlemlerimiz Yalova, Gönen, Çeşme ve Balçova'da bulunan termal turizm tesislerinin dışındaki tesisleri nitelikli olarak sınıflandırmanın mümkün olamayacağını göstermektedir.

Dünyada ve bizde, yirminci yüzyılın başları ile

ilk yarınlarına kadar termal istasyonlara giderek eğlence ve tedavi olanaklarından yararlananları varlıklı kişiler oluşturmuş idi. Oysa ki, bugün için, durum çok değişiktir. Günümüz insanı için, termalizm bir gereklilik ve hatta kuşkusuz gelecek nesil için daha da önem taşıyacak bir olay niteliğindedir. Turizm ve termalizmi ayrı ayrı unsurlar olarak göstermek ve birbirinin rakibi gibi yorumlamak çok yanlıştır. Tam tersine, bugün için, "Turizm" ve "Termalizm", termal istasyonun şöhret sağlaması, bölgenin yerli-yabancı müşteriyle dolup taşması olayı yüzünden sıkı sıkıya birbirlerine bağlanmış ve karşılıklı olarak birbirlerine güvence sağlayan öğeler olmuşlardır.

Tıp ilmi açısından, doğal kaynaklara dayalı bakım ve tedaviler ile kaplıca ve içme suları sayesinde farmasotik tedaviler tüm dünyada önem kazanmıştır. Fizik ve psikoterapik tedavi metodları geliştirilerek uygulamaya konmuştur. Şifalı sular, yalnız hastalıkların tedavisine yarayan bir şey olarak kalmamış, aynı zamanda sağlığın da korunmasında etken olan fizyolojik bir gıda haline gelmiştir.

Tıbbın dev adımlarla ilerlemesine, yeni yeni ilaçların keşfine karşın, asırlardır insanlığa hizmet veren termal ve klimatik kür uygulamaları hâlâ güncelliğini ve önemini korumaktadır. Çünkü, hastalık ve sakatlıkların tedavisi, kronik ağrıların iyileştirilmesi, bitkinlik ve yorgunluk hallerinin giderilmesi, işgücü ve neşenin yeniden kazanılması için en iyi ilaç bile, sıcak, soğuk ve çamur sular ile iklim kürleri uygulaması yerine ikâme edilememektedir. Şifalı sular ve klimatik faktörlerin taşıdığı şifa verici kuvvetler, ilaçların yaptığı gibi, yalnız hastalıklı organ üzerinde etkili olup rahatsızlıkları gidermekle kalmazlar. Bu şifa verici kuvvetler, daha çok, organların faaliyet dairesi içindeki dümen görevini gören uzuvlara tesir eder, vejetatif sinir sistemi üzerinde etken olur ve hastalıklarla savaşım konusunda iç organizma düzeninin sağlıklı işleyişini sağlarlar.

Ülkemiz kaplıca turizmi tesislerinin, durumlarını günün yeni gereksinimleri karşısında yeniden ele almaları gerekmektedir. Tesislerin bir çoğunun, nitelikli konaklama ünitelerini içermekten yoksun oluşlarının yanı sıra işletmeciliklerini doğal kaynak üzerinde kurulu terapatik olaya bağlı tek bir faaliyet halinde sürdürdükleri gözlenmiştir. Bu nedenle, tesislerin %95'i mevsimlik olarak işletmecilik faaliyetinde bulunmaktadır.

Türkiye'deki, kaplıca turizmi tesislerinin, yıllık olarak faaliyet gösterebilmesi için, öncelikle geniş yatak kapasitesine sahip nitelikli konaklama ve

yan hizmet ünitelerine gereksinimleri bulunmaktadır. Çünkü, yurdumuzdaki söz tonusu tesislerin büyük çoğunluğu küçük yatak kapasiteli aile işletmeleri veya Belediyelerin dar mali olanakları çerçevesinde gerçekleştirdikleri niteliksiz tesislerdir.

Sağlık turizmi tesislerinin çeşitli müşteri tiplerine, özellikle ödeme gücü belli bir düzeye erişmiş 40-60 yaşları arasındaki insan gruplarına hizmet götürebilmeleri için bu toplulukların aradığı kaliteli hizmet ve aktivitelirin sunumu zorunluluk taşımaktadır.

Türkiye'de kurulacak nitelikli kaplıca turizmi tesislerinin, modern konaklama ve kür üniteleri içermelerinin yanı sıra etkin ve kitleleri özendirici bir işletmecilik sağlayabilmeleri için:

- Jimnastik, çeşitli spor ve oyunlara elverişli yan tesisler,
- Kapalı ve açık yüzme havuzları,
- Gezinti yolları,
- Diyet mutfakları,
- Kütüphane, okuma salonları,
- Animasyon hizmetlerini, kurmaları gerekmektedir.

Sağlık turizmi tesisleri, mevsimsel karakterli diğer aktivitelere dayalı turizm işletmeleriyle rekabet edebilmek amacıyla yeni pazarlar sağlamaya özen göstermelidirler. Örneğin, Avusturya, "Kayak ve Sağlık" adı altında bileşik tatil programları sunmaktadır.

Avrupa'da birçok kür istasyonu, çevre ve hava kirliliğini öne sürerek sağlıklı çalışma ortamında bulunan bireylere, "Doğaya Dönüş", "İdeal Dinlenme", "Dinlenerek Tatil" sloganlarıyla turistlerin dikkatini ve talebini çekme girişimlerinde bulunmaktadır.

Kür istasyonlarının sayısı, oda ve yatak kapasitelerine ilişkin olarak Dünya Turizm Örgütü'nün 19 ülke üzerinde yaptığı istatistik çalışmalar sonucunda, Sağlık turizminin sırf Avrupa kıtasına özgü bir olay olarak oluştuğu anlaşılmaktadır. Avrupa dışındaki ülkelerde de sağlık turizminin sağladığı yararın tıp açısından olduğu kadar ekonomik açıdan da giderek daha iyi anlaşılmaya başlandığı söylenebilir. Avrupa dışındaki kür merkezlerinin sayısı artmakla birlikte bugün için 50 adede ulaşabilmiştir. Bu nedenle, Türkiye, sağlık turizmi konusunda dış pazarlara çıktığında öncelikle Arap ülkelerini ele alırsa umulan sonuçlara erişebilir.

Türkiye'de iç talebi, tesislerin niteliklerinden çok kaplıca, ılıca, içmece sularının nitelikleri oluşturmaktadır. Ülkemizde, yeterli ölçüde nitelikli

tesis olmayınca zorunlu iç talep, şifası üstün olan kaynaklara yönelmektedir.

Halk sağlığının korunması ve iyileştirilmesi çerçevesinde, esas görevin devlete düşmesi nedeniyle, ülkemizde de sosyal sağlık turizmi konusunda gelişmeler sağlanması yolunda kamu kuruluşlarınca atılımlar yapılması gerekmektedir.

SONUÇ

Türkiye' de geliştirilecek mevcut ve kurulacak nitelikli sağlık turizmi tesislerinin ulusal turizm örgütlerince tanıtımının yapılması yoluna gidilmelidir. Çünkü, termal ve klimatik tesislerin yatak satışının dış pazarlarda da sağlanması çok değerli ulusal bir katkıyı doğurabilecektir.

Yurdumuzda yapılacak sağlık turizmi tesisleri inşaatında, mimarinin doğal güzelliklerimize uymuna, kaplıca ve içmece çevresinin bozulmamasına özen gösterilmelidir. Bunun yanı sıra, Türkiye, uluslararası pazarlarda çekicilik ve rakiplerine karşılık değişik görünüm sağlamak için kendi geleneklerine uyarlı mimari yapılar geliştirme yoluna gitmelidir. Kaplıcalarımız, hamamlarımız ve kür

tesislerimiz eski tarihi dekor ve atmosfer içerisinde uluslararası sağlık turizmine açılabilme potansiyeli büyük ölçüde sahip bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Avşaroğlu Mustafa, Türkiye Kaplıcaları ve İçmeleri Kavramı, Güneş Matbaacılık T.A.Ş., Ankara, 1968.
- Fortune H. Félix, Le Thermalisme, Maloie S.A., Paris 1975.
- Kahraman Nüzhet, Türkiye' de Sağlık Turizmi, T.C. Turizm Bankası A.Ş. Uzmanlık Tezi, Teksir, Ankara 1978.
- Tourisme de Santé, (UIOOT) , Uluslararası Resmi Turizm Örgütleri Birliği Yayını, Sayı B.2.2., Caracas, Ekim 1973.
- Türkiye Maden Suları, İst. Ün. Tıp Fakültesi, Hidroklimatoloji Kürsüsü Yayını, Cilt 1,2,3,4, ve 5, Sermet Matbaası, İstanbul, 1975.
- Ülker İsmet, Kaplıca, Deniz ve İklim Kürlerinin Yöntemleri, Türkiye' nin Kaplıca, Deniz ve İklim Olanakları ve Kaplıca Planlamasına bir Yaklaşım, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, Ankara, 1978.